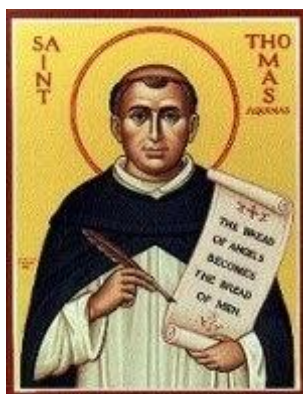

Tomasz, zwany Didymos

Data i miejsce urodzenia	ok. 1225, Roccasecca k.Aquino
Data i miejsce śmierci	7 marca 1274, w drodze
Data kanonizacji	18 lipca 1323, przez Jana XXII
Wspomnienie	28 stycznia
Patron	dominikanów, teologów, studentów oraz wszystkich uniwersytetów i szkół katolickich

Teksty ewangeliczne w siedmiu miejscach poświęcają Tomaszowi Apostołowi łącznie 13 wierszy. Z innych ksiąg Pisma świętego, jedynie Dzieje Apostolskie wspominają o nim jeden raz.

Tomasz, zwany także Didymos, "Bliźniak", należał do ścisłego grona Dwunastu Apostołów. Ewangelie wspominają go, kiedy jest gotów pójść z Jezusem na śmierć (J 11, 16); w Wieczerniku podczas Ostatniej Wieczerzy (J 14, 5); osiem dni po zmartwychwstaniu, kiedy ze sceptycyzmem wkłada rękę w bok Jezusa (J 20, 19nn); nad Jeziorem Genezaret, gdy jest świadkiem cudownego połowu ryb po zmartwychwstaniu Jezusa (J 21, 2).

Osobą św. Tomasza Apostoła wyjątkowo zainteresowała się tradycja chrześcijańska. Pisze o nim wiele Euzebiusz z Cezarei, pierwszy historyk Kościoła, Rufin z Akwilei, św. Grzegorz z Nazjanzu, św. Ambroży, św. Hieronim i św. Paulin z Noli. Według ich relacji św. Tomasz miał głosić Ewangelię najpierw Partom (obecny Iran), a następnie w Indiach, gdzie też poniósł śmierć męczeńską w Kalamina w 67 r. Piszą o tym Klemens Aleksandryjski, Orygenes, Sokrates, Pseudo-Doroteusz, św. Ambroży, św. Grzegorz z Nazjanzu, św. Paulin i św. Hieronim. Tak też podaje o nim Martyrologium Rzymskie. Pochowano go w Mailapur (przedmieście dzisiejszego Madrasu). Jednak już w III wieku jego relikwie przeniesiono do Edessy, potem na wyspę Chips, a w roku 1258 do Ortony w Italii.

O zainteresowaniu osobą św. Tomasza Apostoła świadczą także liczne apokryfy: Historia Abgara, Apokalipsa Tomasza, Dzieje Tomasza i Ewangelia Tomasza. Pierwszy apokryf znany jedynie z relacji Euzebiusza (+ ok. 340). Apokalipsa św. Tomasza, zwana także Listem Pana naszego Jezusa Chrystusa do Tomasza lub Słowami Zbawiciela do Tomasza opisuje koniec świata. Ciekawsza jest Ewangelia św. Tomasza. Na jej treść składają się logia, czyli słowa Chrystusa. Zdań tych jest 114. Według Euzebiusza zbiór ten miał posiadać biskup św. Papiasz (+ ok. 130) i miał nawet do nich napisać komentarz. Część tych słów odkryto w roku 1897 i 1903 w Egipcie w Oxyrhynchos. Od tej "ewangelii" należy odróżnić jeszcze jedną, zupełnie inną, także przypisywaną św. Tomaszowi. Zawiera ona opis życia lat dziecięcych

Pana Jezusa. Stąd właśnie wzięły się średniowieczne legendy o ptaszkach, klejonych z gliny i ożywianych przez Pana Jezusa w zabawie z rówieśnikami itp.

Interesujący i oryginalny jest ostatni wymieniony wyżej apokryf - Dzieje Tomasza. Powstał on dopiero w wieku IV/V. Opisuje on podróż św. Tomasza do Indii w roli architekta na zaproszenie tamtejszego króla Gondafora. Zamiast jednak budować pałac królewski, św. Tomasz głosił Ewangelię, a pieniądze przeznaczone na budowę pałacu przeznaczył na ubogich. Na skutek jego nauk i cudów nawrócił się król i jego rodzina.

Katolickie Indie czczą św. Tomasza jako swojego Apostoła. Apokryfy głoszą, że Tomasz miał tam dotrzeć, tam głosić Ewangelię i ponieść śmierć męczeńską. Około roku 52 po Chrystusie miał wylądować na zachodnim wybrzeżu Malabaru i założyć tam siedem kościołów. Kiedy w roku 1517 Portugalczycy wylądowali w Mylapore, miano im pokazać grób Apostoła. Pamięć o Apostole zachowali tamtejsi chrześcijanie nestoriańscy. W Indiach jest również najgłośniejsze sanktuarium św. Tomasza Apostoła. Znajduje się ono na miejscu, gdzie według miejscowej tradycji Tomasz miał ponieść śmierć męczeńską. Ma to miejsce różne nazwy: Calamina (najczęściej spotykana), Thomas Mount (Góra Św. Tomasza), Madras, Maabar i Meliapore. Wszystkie te nazwy oznaczają jedną miejscowość: "Górę Św. Tomasza", położoną na jednym z przedmieść Madrasu.

Św. Tomasz jest patronem Indii, Portugalii, Urbino, Parmy, Rygi, Zamościa; architektów, budowniczych, cieśli, geodetów, kamieniarzy, murarzy, stolarzy, małżeństw i teologów.

W ikonografii św. Tomasz przedstawiany jest jako młodzieniec (do XIII w. na Zachodzie, do XVIII w. na Wschodzie), później jako starszy mężczyzna w tunice i płaszczu. W prezentacji ikonograficznej powraca wątek "niewiernego" Tomasza. Atrybutami Świętego są: kątownica, kielich, księga, miecz, serce, włócznia, którą go przeszyto, zwój.